

Historische Kring Maarssen

20e Jaargang no. 2, september 1993

CAFE-RESTAURANT

**„GEESBERGE”
aan de Vecht**

MAARSSSEN

voor al
uw bruiloften en partijen

*Michel en Cokky Heinsius
Zandpad 23 - Maarssen
Telefoon: 03465-61 435*

AANNEMERSBEDRIJF

BRINKHOF

- * Nieuwbouw
- * Verbouw
- * Onderhoud
- * Renovatie

**Machinekade 6
MAARSSSEN
Tel.: 03465-6 14 56**

**GEURTSSEN-
KOETSVELD**

- * assurantien
- * financieringen
- * hypotheke
- * leasen
- * pensioenen

*Raadhuistraat 15
3603 AV Maarssen
Tel.: 03465-61680/67757*

REO'S
STOFFENBOETIEK

3601 ed maarssen tel. 03465-69290

kaatsbaan 32

HISTORISCHE KRING MAARSSSEN

Opgericht 11 september 1972, opgenomen in het verenigingenregister bij de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Utrecht en Omstreken onder nummer V. 476918.

Bestuur: J.H. Sagel, voorzitter, Mevr. I.G.M. van Veggel-Teijink, secretaris, Postbus 90, 3600 AB Maarssen, tel.: 03465-67028, Mevr. G.M. Willekes-van Putten, penningmeester, giro 2907376, H. Blaauw, Mevr. A.H. Hogenhout-Hofman, B. de Ruiter, Drs. W. Smits, N. van Tricht en A. de Zwart.

Lid van verdienste: Mevr. J.G. Zwijns-Brink (20-02-84).

Redactie: Mevr. A.H. Hogenhout-Hofman, R.H.C. van Maanen, Drs. W. Smits en Drs. J.W. Verhoef.
Redactie-adres: Emmaweg 17, 3603 AK Maarssen, tel.: 03465-71575.

Ledenadministratie: Mevr. G.M. Willekes-van Putten, Bloemstede 51, 3608 TH Maarssen, tel.: 03465-73173.

Werkgroep archeologie: H. Blaauw, Bloemstede 193, 3607 TB Maarssen, tel.: 03465-62425.

Verkoop losse nummers: B. de Ruiter, Nic. Maesstraat 6, 3601 DR Maarssen, tel.: 03465-63599.

20e Jaargang no. 2, september 1993

Verschijnt 4 x per jaar

KRINGNIEUWS

Ledenavond donderdag 30 september 1993

Op donderdagavond 30 september a.s. houdt de Kring weer haar eerste ledenavond van het nieuwe seizoen. De heer G. Pouw, molenaar van de twee molens in Oud-Zuilen, zal dan een lezing houden over de geschiedenis van de molens in de provincie Utrecht. Extra aandacht zal natuurlijk worden besteed aan de molens in de gemeente Maarssen. Deze avond wordt weer, zoals altijd, gehouden in de Open Hof, Kerkweg 20 te Maarssen. Aanvang 20.00 uur. U bent van harte welkom.

Ledenavond donderdag 11 november 1993

Op deze avond zal ons bestuurslid, mevr. A.H. Hogenhout-Hofman, u meenemen op een wandeling door het Maarssen van voor de Tweede Wereldoorlog. Zij zal dit doen aan de hand van dia's van prachtige oude ansichtkaarten uit die tijd. Ook deze avond wordt gehouden in de Open Hof, Kerkweg 20 te Maarssen. Aanvang 20.00 uur. Een echte Maarssense avond, dus vergeet deze datum - 11 november - niet.

Schenking

De Historische Kring heeft een aantal jaargangen van het tijdschrift *Ons Amsterdam* cadeau gekregen. Een mooie aanwinst voor onze bibliotheek. Dank aan de mevrouw die ons dit geschonken heeft.

Bibliotheek

De bibliotheek van de Historische Kring Maarssen is geopend op iedere maandagavond, die samenvalt met de raadsvergaderingen, van 20.00 uur tot 21.00 uur. De bibliotheek bevindt zich in Goudestein. De data van die avonden zijn: 13 september, 4 oktober, 15 november en 13 december 1993. De bibliotheek wordt beheerd door de bibliotheekcommissie, die bestaat uit mevr. Broeksma (tel.: 60984), de heer Noltes (tel.: 61543), Mevr. De Ruiter (tel.: 63599) en mevr. Schieveen (tel.: 73929). Voor nadere informatie kunt u zich tot hen wenden.

I. van Veggel-Teijink, secretaris

Het tiendblok De Gouden Hoef en de Merenhofstede 1775-1817

Tot in het begin van deze eeuw hadden landbouwers te maken met een eeuwenoude 'aanslag' op hun inkomsten, namelijk tienden. (1) Dit waren zakelijke lasten gevestigd op onroerende goederen bestaande uit een bepaalde hoeveelheid van de opbrengst van de oogst of een hiervoor in de plaats komend bedrag.

Het was in de praktijk een eenzijdige verplichting, de lasten voor de landbouwer, de lusten voor de tiendheffer. De landbouwer diende een tiende of een elfde deel van de opbrengst van de oogst af te staan aan de tiendheffer. Nu kon de tiendheffer de tiend ook verpachten of verkopen. Verkocht werd dan het aandeel in de oogst waarop de tiendheffer rechten kon doen gelden. De koper van dit 'oogstaandeel' - de tiendpachter - werd ook geconfronteerd met die eenzijdige verplichting.

Dit wordt duidelijk geïllustreerd door de bepalingen in de voorwaarden voor de verpachting van de tiend in 1753. (2)

Alle rampen die de tiendpachter konden overkomen - watersnood, brand, roof etc. - waren voor zijn rekening, daar de 'Heeren Vercopers dese tienden stoten met de Voet', m.a.w. ze waren alleen geïnteresseerd in hun aandeel.

Tegen tienden werden dan ook verscheidene bezwaren geuit. Een van de voornaamste bezwaren was dat landbouwers niet zouden worden gestimuleerd in hun bedrijven te investeren. Immers pas wanneer het rendement van de investeringen boven de 10 % uitkwam werd het interessant voor de landbouwer, daar anders de netto-opbrengst zelfs minder was door de tiendheffing dan voor de investeringen.

Aan de hand van een voorbeeld kan dit worden toegelicht. In 1823 stelde de schout van Maarssveen een oogstopgave op. Als we er van uitgaan dat er tiend werd geheven en we nemen het gewas tarwe als voorbeeld, dan krijgen we het volgende beeld:

totaal opbrengst was	128 mud
minus tiendheffing 10 % =	12,8 mud
	115,2 mud
minus zaaigoed = 15 mud	100,2 mud

Als er geen tiendheffing was geweest, zou de totale opbrengst voor de landbouwer nor-

maliter (minus het zaaigoed van 15 mud) 113 mud zijn geweest, na tiendheffing 100,2 mud.

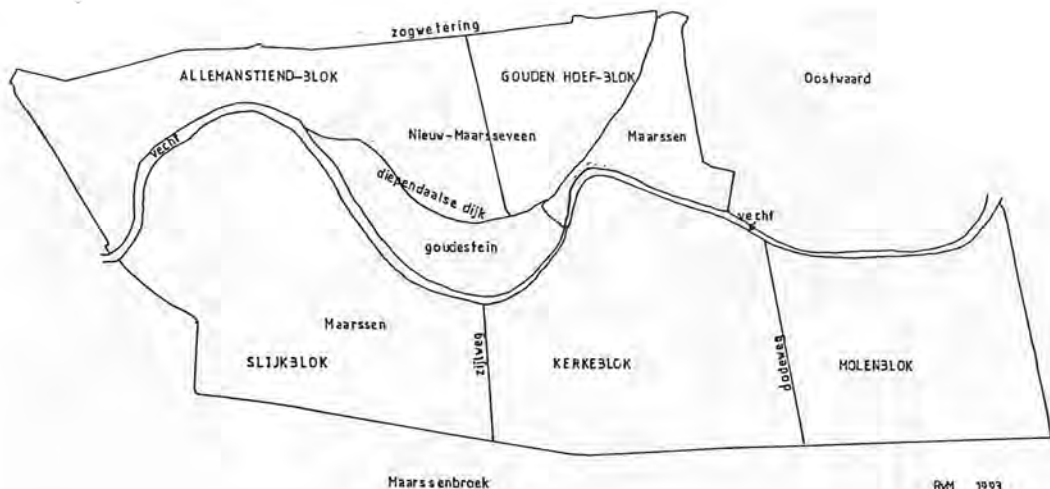
Zoals eerder gezegd konden de tienden worden verpacht. Dit gebeurde per jaar of per periode van 3 à 5 jaar. Ondanks de publiekelijke veiling was het een selecte groep personen die als pachter optrad. Zo zien we de naam Gijsbert Brands vanaf 1760 regelmatig genoemd als pachter of borg, in de periode 1775-1788 pacht hij de Gouden Hoef zes keer.

Voor de pachter stonden gewoonlijk twee mensen borg, die zelf dat jaar (meestal) ook tienden pachtten.

Voordat de veilingen plaatsvonden werden de desbetreffende tiendblokken eerst gekerfd. Dit hield in dat bekeken werd welke gewassen dat jaar geteeld werden, taxatie van de opbrengst en vaststelling van de pacht-prijs.

In de praktijk kwam het erop neer dat de tiendpachter zijn pacht terug verdiende doordat de marktprijzen van de gewassen hoger lagen dan vooraf getaxeerd was.

In 1753 moest de pachtsom voor de smalle tienden inclusief de beestentiend binnen 14 dagen betaald worden aan de rentmeester van het Kapittel. De grove tiend mocht in twee termijnen betaald worden, één binnen 6 weken na de verpachting, één voor victorie

(24 april) in Utrecht aan de rentmeester. Indien binnen de termijn betaald werd, rekende men in guldens van 20 stuivers, anders in guldens van 22 stuivers.

Er waren twee systemen van tiendheffing in Nederland. Samen met Holland en Zeeland werd in grote delen van Utrecht het blok- of cirkelsysteem toegepast, in overige delen van Nederland het kampstelsel. Nadeel van het blokstelsel was dat pas wanneer alle akkers binnen een dergelijk blok liggende, tiendvrijgemaakt waren het tiendblok ophield met bestaan. Onder een tiendblok verstaat men een complex van akkers met een eigen naam. Een tiendgebied bestaat uit een aantal tiendblokken behorende aan een tiendgerechtigde.

Bij het kampstelsel (ondermeer in Overijssel) waren alleen de bouwlanden - liggende op de kampen - tiendplichtig, dit in tegenstelling tot de woeste gronden, die deel uitmaakten van het gemeenschappelijk bezit.

Ook bij de tiendbloksysteem waren bijvoorbeeld graslanden uitgezonderd van de tiendheffing. De beesten- of krijtende tiend werd per totale gemeente geheven.

Men maakte verschil tussen domaniale tienden en novale tienden. Domaniale tienden werden geheven op de van oudsher in cultuur gebrachte (lees in gebruik genomen als bouw- en weiland) gronden, terwijl

novale tienden werden geheven over woeste gronden, met andere woorden gronden die nog ontgonnen moesten worden. Denk bij het laatste bijvoorbeeld aan de venen.

Een tweede onderscheid werd gemaakt ten aanzien van de gewassen.

Onder de grote of grove tienden vielen de granen en de zaden als bijvoorbeeld koolzaad.

Onder de kleine of smalle tienden vielen ondermeer de erwten, bonen, wortelen, hooi en gras, en verder ook de krijtende, beesten-, levende of bloedige tiend, verschuldigd over het vee.

In ieder geval tot en met 1803 werd in Maarsse de smalle tiend samen met de krijtende tiend verpacht, de grove tienden werden per blok verpacht.

Voor Maarsse waren in 1909 de tiendplichtige vruchten: tarwe (=weit), rogge, haver, gerst, boekweit, erwten, bonen, wikken, hennep, koolzaad, aardappelen en wortelen en de krijtende tiend van varkens, lammeren en bijen. (3)

In de praktijk betekende dit de evenredige hoeveelheid van de eerstgenoemde 9 gewassen 2 van elke 25 schoven, van koolzaad 4 van elke 55 hectoliter en van aardappelen en wortelen f 3,92 per hectare.

Van varkens en lammeren één van elke 10 jonge dieren of 1/10 deel van de waarde op een leeftijd van zes weken en van bijen 1/10 deel van de waarde van de jonge zwermen,

Tiendafdracht uit: A. Waas. Die Bauern im Kampf um Gerechtigkeit. München, 1964.

na aftrek van de aankoop van de korf.

In de 18e eeuw was bepaald dat 'tijdwissen of andere erwitten' weliswaar onder de smalle tienden vielen, maar verkocht werden met de grove tiend. De gewassen bij het wintergerst geëgd, alsmede 'tijdgarst' van de wintergerst voor St. Geertruid gezaaid, en rogge werden verkocht met de smalle tienden.

De smalle tiend en de aardappel- en hennep-tiend waren gevestigd op een gebied van 140 bunder.

De krijtende tiend was in Maarssen gevestigd op 11 huizen, vermoedelijk was de Merenhofstede hier één van.

OORSPRONG TIENDEN

In de bijbel wordt al gesproken over tienden. Nadat Abraham een overwinning had behaald offerde hij een tiende van zijn buit aan God.

Ook Mozes besteedde in zijn wetgeving aandacht aan tiendheffing. Men werd verplicht van de opbrengst van de veld- en

boomvruchten en het vee een tiende te offeren aan God, uit te betalen aan de Levieten die als priesters de gemeenschap dienden.

In Nederland is tiendrecht van kerkelijke oorsprong, het wordt al genoemd in een schenkbrieff uit 753 gericht aan de St. Maartenskerk te Utrecht.

In de loop der tijden raakte de bevoegdheid tot het heffen van tienden geleidelijk aan voor een groot deel in handen van adel en patriciaat. Zo ook in Maarssen en Maarsseveen.

Tijdens de Franse overheersing werd het Kapittel van Oud Münster opgeheven. Op dat moment bezat het Kapittel de helft van de grove en smalle tienden in Maarssen, de heer van Maarssen de andere helft.

De kapittelbezittingen, waaronder de tienden, werden vanaf 1 januari 1811 beheerd door het Staatsdomein, vanaf 1814 het Kroondomein.

In 1822 werden de domaniale tienden overgedragen aan de Algemeene Nederland-

sche Maatschappij ter begunstiging van de Volksvlijt te Brussel, tengevolge van de vrijheidstrijd in België kwam het beheer weer terug naar Nederland en uiteindelijk vanaf 1856 in handen van het Rentambt Utrecht van het Kroondomein. Het Rentambt Utrecht verkreeg op deze wijze voor een vierde deel het eigendomsrecht van de Maarssense tiendblokken. Het tweede vierde deel van het Kapittel bleef eigendom van de rechtsoptolger van het Kapittel, aangeduid als de Elemagnae van Oud Münster.

In 1792 nam het Franse Convention Nationale het besluit dat in de door Franse troepen bezette of nog te bezetten landen tienden afgeschaft zouden worden, een en ander op basis van een decreet daterend uit 1789.

Vijf jaar later werd in de Bataafse Republiek een ontwerp-constitutie aangenomen dat tienden afkoopbaar dienden te zijn en dat er geen novale tienden meer kon worden gevestigd.

Uiteindelijk bleef alles bij het oude en in 1814 werden de heerlijke rechten hersteld. Wel werd aangedrongen op een regeling van het tiendrecht. De regering was echter van mening dat de codificatie van het burgerlijk recht voorrang had en ondernam voorschands geen actie, op een machtiging aan het Domeinbestuur na de verpachting van novale tienden achterwege te laten.

Bij de voorbereidingen om te komen tot een nieuw Burgerlijk Wetboek diende wel aandacht te worden besteed aan het afkoopbaar stellen van tienden, maar dit diende niet in het wetboek geregeld te worden.

Het uit 1838 daterende Burgerlijk Wetboek bevatte dan ook alleen regelgeving over nieuw te vestigen tienden.

Vanuit de landbouwwereld werd teleurgesteld gereageerd en verzoeken aan de regering gericht om ook ten aanzien van de (vóór 1838) bestaande tienden een regeling te treffen. Voorgesteld werd de tienden in grondrenten om te zetten. Ofschoon ten aanzien van novale tienden en tienden in het bezit van Domeinen wel regels werden vastgelegd, werd geen algemeen geldende regel opgesteld.

B.W.A.E. baron Sloet tot Oldhuis trad naar

Tiendafracht uit: A. Waas. Die Bauern im Kampf um Gerechtigkeit. München, 1964.

voren als de spreekbuis van de beweging tot afschaffing van de tienden.

Het door hem in 1846 opgerichte Nederlandsch Landhuishoudkundig Congres besteedde veel aandacht aan het tiendenvraagstuk.

Het Congres behandelde een jaar later een door Sloet opgesteld wetsontwerp. Hierbij ging men er vanuit dat alle tienden omgezet werden in afkoopbare grondrenten, waarbij een hypotheek als zekerstelling diende. Vervolgens werd een verzoek aan de koning gericht, iets wat men herhaaldelijk deed, al dan niet gecombineerd met een verzoek aan de Staten-Generaal.

De regering bleef van mening dat er geen wettelijke voorschriften vereist waren, maar zegde uiteindelijk toe het initiatief tot een wet te zullen nemen.

Pas in 1872 werd de wet vastgesteld. Hierin werd de afkoopbaarstelling van tienden geregeld, echter met dien verstande dat bloktienden alleen in hun geheel konden worden afgekocht. Deze bepaling gaf in de praktijk echter problemen, voorschands leidde dit niet tot aanpassing van de bestaande wetgeving.

Enige jaren later dwong de landbouwcrisis de Nederlandse staat haar liberale koers te wijzigen en niet langer blind te varen op particulier initiatief.

In 1906 werd door de Tweede Kamer een wetsontwerp (Tiendwet 1907) behandeld dat uiteindelijk leidde tot afschaffing van de tienden. Nederland werd in 9 districten onderverdeeld, met in elk district een tiendcommissie. De samenstelling van deze commissies bestond uit 5 leden met 3 plaatsvervangers en een secretaris met een plaatsvervanger. De secretaris was altijd een advocaat.

Door middel van een intensieve campagne werd het publiek zo goed mogelijk geïnformeerd.

In de praktijk werden de memories van aangifte over het algemeen door een notaris opgemaakt, de bezwaarschiften tegen deze memorie door de tiendplichtigen zelf. Indien men mondeling werd gehoord door de tiendcommissie liet men zich zelden bijstaan door een advocaat. Tegen de besluiten van de tiendcommissies stond beroep open bij de gerechtshoven en in laatste instantie de Hoge Raad.

Nadat het tiendrecht in een bepaald gebied door de tiendcommissie was vastgesteld, onderzochten schattingscommissies wat de onzuivere tiendopbrengst was van de percelen binnen een tiendblok. De wet trad op 1 januari 1909 in werking. Hierbij werden via een schadeloosstelling de gronden tiendvrij gemaakt, waarna door middel van een grondrente - geheven over dertig jaar - terugbetaling aan de staat plaatsvond.

Bij de vaststelling van de waarde van het tiendblok in 1908 komen we te weten wie op dat moment tiendheffers waren. (4) Het blijkt dat de heer Willem Schoenmaker en De Elemagnae van Oud Münster te Utrecht eigenaar waren van

- 3/4 in de grove tiend genaamd de Gouwenhoef;
pachter Jacob Spelt, veehouder wonende te Maarsseveen;
- 3/4 in de aardappel- en hennep tiend;
pachter Pieter van Kooten, veehouder wonende te Maarssen en
- 3/4 in de smalle tiend;

pachter Jan Kleijne, veehouder wonende te Maarssen.

Het Rentamt van het Kroondomein bezat steeds een vierde deel.

GRENZEN

Het als Maarssens bekend staande tiendblok werd begrensd door in het zuiden de Maarsseveense weg, in het oosten het perceel Maarsseveen kad.sec. A nr. 417, in het noordoosten door de Zogwetering en in het noordwesten door het perceel Maarsseveen kad.sec. A nr. 237. (5)

Althans dit waren de grenzen opgegeven in 1907. Duidelijk is dat afgaande op oude gegevens dit tiendblok veel groter moet zijn geweest; zie hiervoor ook verderop in de tekst.

In het westen lag het Maarsseveense tiendblok de Allemanstiend.

Op 12-4-1849 werd voor wat betreft de grootte van het tiendblok opgegeven:

- 21 bunder bouwland
- 8½ bunder weiland
- 1 bunder boomgaard
- 2½ bunder bos
- totaal 33 bunder.

Tijdens de verpachting voor het jaar 1849 was de hoeveelheid bouwland kleiner, wellicht lag het resterende deel braak.

In 1853 vond een kadastrale meting plaats, de aardappeltiend geheven op Vechtestein bleek gedeeltelijk binnen Zuilense grenzen te vallen.

De Merenhofstede lag met haar grondgebied in Nieuw-Maarsseveen. De familie Huydecoper had in 1641 de heerlijkheid Maarsseveen gekocht, aanvankelijk viel de Merenhofstede buiten deze heerlijkheid, maar werd in later instantie hier toch aan toegevoegd.

Slechts voor een gering gedeelte van haar grondgebied was de Merenhofstede heffing verschuldigd aan het Maarsseveense tiendblok genaamd de Allemanstiend.

Zo geeft een bron aan dat er 5 morgen weit en gerst onder de tiendheffing van laatstgenoemd blok vielen, een andere bron 5 morgen 4 hond en 67 roeden en weer een andere bron spreekt van 4 brede akkers

bouwland.

LUSTEN EN LASTEN

De vraag kan nu gesteld worden wat die tiendheffing in de praktijk voor de landbouwers in dit gebied betekende.

Als er naar oude kaarten wordt gekeken valt op dat een groot deel van het grondgebied liggend in het tiendblok toebehoorde aan de Merenhofstede, en inderdaad dit bedrijf leverde het grootste deel van de opbrengst aan landbouwprodukten.

Om nu te weten te komen wat er verbouwd werd en wat de opbrengst is heb ik verscheidene bronnen gecombineerd. Dankzij de kerfcedullen kunnen we een beeld krijgen van welke gewassen verbouwd werden en op welke schaal in dit gebied. (6) Hierbij dient de kanttekening geplaatst te worden dat alléén gegevens van tiendplichtige gewassen

beschikbaar zijn. Dankzij de negentiende eeuwse landbouwverslagen, door de gemeenten verplicht ingevuld, blijkt dat de Merenhofstede het grootste landbouwbedrijf in Nieuw-Maarsseveen was en op dat moment werd bewoond door Dirk van der Geer. (7)

Om een duidelijk beeld te krijgen zijn alleen oogstopgaven onvoldoende. Naast ondermeer het klimaat speelt de hoeveelheid zaad nodig voor een bepaalde opbrengst een belangrijke rol.

De gegevens hierover zijn zeer schaars. Gelukkig beschikken we over één opgave in 1823 opgesteld door de schout van Maarsseveen. (8)

Ik heb deze opgave dan ook integraal overgenomen.

Voor een morgen land gold:

	nodig voor zaaien & poten	opbrengst per morgen
tarwe	1 mud	9 mud
rogge	1 mud	9 mud
gerst	1½ mud	11 mud
haver	1½ mud	11 mud
bonen	1½ mud	10 mud
erwten	1¼ mud	8 mud
boekweit	1½ mud	10 mud
aardappelen	15 zakken	90 zakken

Oogstopbrengst in 1823

	totaal	nodig voor zaaien en pootgoed	resteert
tarwe	128 mud	15 mud	113 mud
rogge	21 mud	2½ mud	18½ mud
gerst	52 mud	7 mud	45 mud
haver	26 mud	3½ mud	22½ mud
bonen	72 mud	9½ mud	62½ mud
erwten	48 mud	8 mud	40 mud
boekweit	geen	geen	geen
aardappelen	720 zakken	120 zakken	600 zakken

De Merenhofstede.

De Merenhofstede.

Het grootste deel van de opbrengst zal voor eigen gebruik bestemd zijn geweest, het resterende deel voor de markt. Om een idee te krijgen met welk doel bepaalde gewassen werden geteeld is gebruik van proefnemingen uit 1827. (9) Opgegeven werd voor rogge en tarwe hoeveel een mud van deze graansoorten opbracht aan meel voor het bakken van brood.

brood van rogge	68	97½
brood van ongebuild tarwemeel	74	106
brood van grof gebuild tarwemeel	75	78
brood van fijn gebuild tarwemeel	73	58

De eerste kolom getallen geeft het zuiver gewicht van een mud na het aftrekken van tarra en stuifmeel en de tweede kolom het aantal Nederlandse ponden brood uit een mud.

Opgemerkt dient te worden dat een Nederlandse pond toen gelijk stond aan een kilo.

TIJDVAK 1775-1817

Gegevens uit het midden van de 17e eeuw geven voor wat betreft de grootte van de tiend het volgende beeld:

- 15 eigenaren met in het bezit:
- 39 morgen 343 roeden bouwland
- 23 morgen 399 roeden weiland
- 7 morgen 68 roeden boomgaard

De Merenhofstede viel onder deze drie categorieën achtereenvolgens voor 26 morgen 371 roeden, 6 morgen 68 roeden en 1 morgen 478 roeden.

Een andere tiendverschuldigde was bijvoorbeeld de heer Cromhout.

Vanaf de tweede helft van de 17e eeuw verkeerde de Nederlandse landbouw in een crisis. Vanaf ±1660 begonnen de graanprijzen te dalen gevolgd door de prijzen van andere landbouwprodukten. Oorlogen, natuurrampen en de veepest zorgden voor donkere jaren voor de landbouwer. Ook voor de grondeigenaren was dit een sombere periode door de tegenvallende bedrijfsresultaten en pachtopbrengsten en de lage grondprijzen met een absoluut dieptepunt rond 1730. Vanaf 1750 trok de economie weer enigszins aan, vanaf 1760 begonnen de prijzen weer te stijgen evenals de vraag naar landbouwprodukten. Deze vraag werd gestimuleerd door de bevolkingsgroei in West-Europa en de export naar omliggende landen. Pas rond 1817 kwam de landbouw in een volgende recessie terecht. (10)

Welke gewassen werden er nu in deze periode verbouwd? Er zijn gegevens beschikbaar voor de jaren 1775-1788, 1800-1801 en uit 1810. De opgave uit 1810 geeft zelfs een indicatie van de kwaliteit/kwantiteit van de oogst:

grove tiend:

- 7 morgen weit	best
- 2 morgen erwten	slecht
- 3 morgen bonen	slecht

De erwten en bonen vielen onder de categorie zaad.

Tiendverschuldigde was Cornelis van der Manden. De familie Van der Manden is gedurende een lange periode gebruiker van de Merenhofstede geweest. Eigenaar waren leden van de familie Hooft.

Deze tiend was gekerfd door Jacobus van Kuijk.

smalle tiend:

- 1 morgen zaad	Cornelis van der Manden
-----------------	-------------------------

- 2 morgen wintergerst	idem
- 1 morgen winter- en zomergerst	Egbert van der Manden

Deze tiend was gekerfd door Jacobus van Kuijk.

Tussen 1775-1784 weten we met zekerheid dat er naast aardappelen weit verbouwd werd, welke gewassen tot zomerkoren en winterkoren gerekend werden is niet duidelijk. (11)

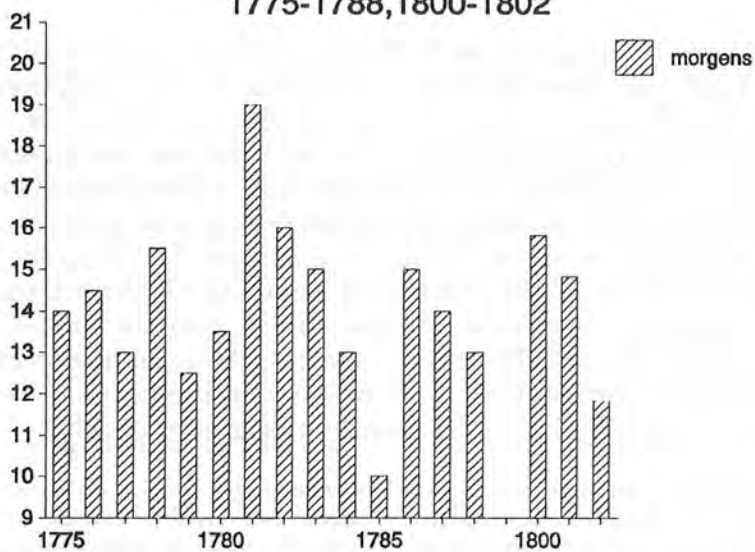
Ron van Maanen

Noten:

1. F.C.J. Ketelaar. Oude Zakelijke Rechten. Vroeger, nu en in de toekomst. Universitaire Pers. W.E.J. Tjeenk Willink, Leiden, 1978.
C.H. Slager. De Ambachtshoofdelijkheid van Ouden Nieuw-Vossemeer en het Tiendrecht. De Walburg pers, Leiden, 1988.
M. Wintle. Plagerijen, hatelijkheden en onrecht. Dutch tithing in the nineteenth century in: Economisch en sociaal-historisch jaarboek. Deel 44, Amsterdam, 1982.
J.L. van Zanden. Tienden als bron voor de geschiedenis van de Landbouw in Nederland in de 18e eeuw (1650-1810) in: A.A.G.-Bijdragen nr. 24, Wageningen, 1984.
2. Archief Kapittel van Oud Münster (RAU) inv. nr. 685-3.
3. Archief Tiendcommissies (RAU) inv. nrs. 150-1/3.
4. Archief familie Huydecoper (RAU) inv. nr. 1129.
5. Archief Tiendcommissies (RAU) inv. nrs. 150-1/3. Archief Kroondomein Rentambt Utrecht (RAU) inv. nr. 261.
6. Archief Kapittel van Oud Munster inv. nrs. 685-3/10.
Archief Kroondomein Rentambt Utrecht inv. nrs. 124, 273 e.v.
7. Archief gemeente Maarsseveen (GA Maarsssen).
8. Archief gemeente Maarsssen.
9. Archief gemeente Maarsseveen.
10. P.C. van den Noort. Inleiding tot de algemene agrarische economie. H.E. Stenfort-Kroese N.V., Leiden/Antwerpen, 1980.
B. Slicher van Bath. De agrarische geschiedenis van West-Europa 588-1850. Uitgeverij Het Spectrum, Utrecht/Antwerpen, 1977.
J.H. van Stuivenberg. De economische geschiedenis van Nederland. Wolters-Noordhoff, Groningen, 1979.
11. Archief Kapittel van Oud Munster inv. nrs. 685-3/10, 710.

tiendplichtig bebouwd land

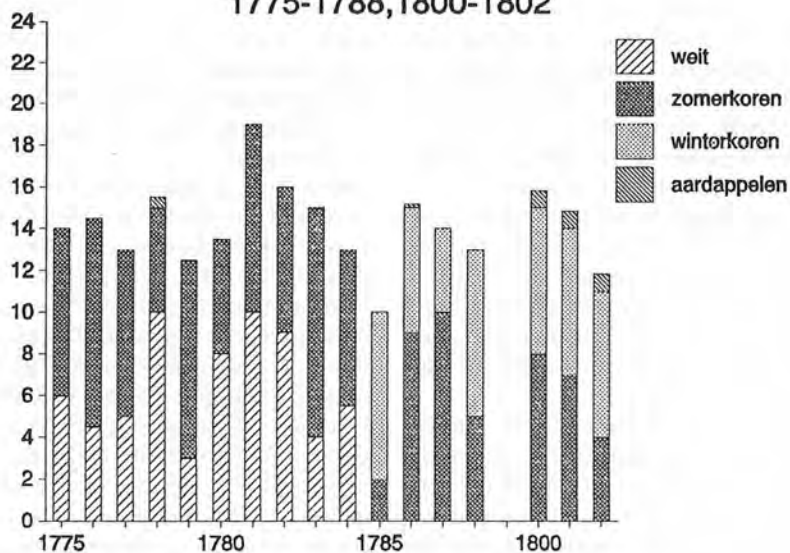
1775-1788, 1800-1802

jaren

morgens

1775-1788, 1800-1802

jaren

De kleur van de Baron, deel 2

In deel 1 (H.K.M. 19e jaargang nr. 4, februari 1991) is beschreven hoe F.L.S.F. baron van Tuyll van Serooskerken van Zuylen in de voetsporen trad van familieleden door ook een zetel in de Provinciale Staten van Utrecht te veroveren. Voor zijn naamgenoten was het bekleden van een politieke functie vanzelfsprekend; de doorslag gaf immers de hoge maatschappelijke status van de familie Van Tuyll, het politieke bestel kende nog geen partijen, die van de kandidaten ideologische verwantschap kon vragen. In de jaren '80 van de negentiende eeuw zien we een politisering van de kandidaatstelling. Als eerste partij in de moderne betekenis van het woord zien we in het kiesdistrict Breukelen de ARP optreden. Binnen een tijdsbestek van zes jaar weet zij vijf van de zeven zetels te veroveren. Voor de eeuwwisseling zijn er ook liberale, rooms-katholieke en christelijk-historische kiesverenigingen opgericht.

De politieke ambities van onze baron kunnen pas gerealiseerd worden als hij duidelijk kleur bekend. Dat kost hem wel enige moeite. In 1902 komt hij in de Provinciale Staten vanwege het feit dat hij tegenover de rooms-katholieke Koolen, de officiële kandidaat van de RK en de AR, zich vooral als protestant profileert.

Tot woede van de AR-kiesvereniging weet hij daardoor vele protestantse kiezers te verleiden 'liberaal' te stemmen.

Het volgende optreden van Van Tuyll op de verkiezingsmarkt vindt plaats op 23 september 1905. Aangezien de afgevaardigde van het kamerdistrict Breukelen, de ARP'er J.H. de Waal Malefijt, burgemeester van Achtienhoven en Westbroek, minister van Koloniën wordt ontstaat er een vacature.

Het Utrechtsch Dagblad schrijft daarover op 19 september: 'In het district Breukelen is de voorbereiding voor de verkiezingsstrijd in vollen gang. De vier politieke groeperingen stelden alle een eigen kandidaat en dit is een zeer goede gelegenheid om de sterkte der groepen eens te meten.

De liberalen, voor zoover ze in enkele kiesverenigingen georganiseerd zijn, hebben de heer F.L.S.F. baron van Tuyll van Serooskerken van Zuylen kandidaat gesteld. Ook is er ten bate zijner verkiezing een lijst van kandidaatstelling opgemaakt en ingeleverd buiten elk verband met eene politieke

vereeniging. En het is ons bekend dat 't aan baron Van Tuyll (. . .) nog wel zoo aangenaam is door gematigde particulieren dan wel door een toonaangevende politieke groep te worden gesteld. De kandidaat zelf is bij geen enkele partijgroep aangesloten. Tegen dat standpunt zijn in het algemeen wel eenige bedenkingen aan te voeren. Wees nooit partijdig, maar kies altijd partij, zouden we in het algemeen willen zeggen. Echter moet deze candidatuur beschouwd worden van het bijzonder standpunt, dat ze door baron Van Tuyll wordt aanvaard tegenover candidaturen van alle drie rechtse partijgroepen. Dit is een sprekend feit.' In verkiezingsadvertenties wordt van Tuyll aanbevolen:

'Door de Centrale Liberale Kiesvereniging 'Vrijheid en Orde' is kandidaat gesteld de Heer F.L.S.F. baron van Tuyll, te Zuilen, daarbij op den voorgrond stellende de wenschelijkheid om een Vertegenwoordiger te hebben van gematigd liberale beginselen, die in het district woonachtig en daardoor met de belangen van het district persoonlijk bekend is. Dat wij een goede keuze hebben gedaan, blijkt wel uit het feit dat de Heer Van Tuyll ook nog Kandidaat is gesteld door een groep onafhankelijke Kiezers van verschillende richting, uit overtuiging, dat de Heer Van Tuyll, die van nabij met hunne belangen bekend is, de geschikste man is om als

Vertegenwoordiger op te treden van dit district!

De Heer Van Tuyll is voor U allen zeker geen onbekende. Als lid van verschillende Colleges - zooals Provinciale Staten, Gemeenteraad, Kerkvoogdij, Waterschappen en andere - heeft hij zich steeds doen kennen door zijn eerlijk, onpartijdig en werkzaam optreden . . .

Als ingenieur zal hij steeds zijn een deskundige bij de behandeling van Waterstaatsza-

ken en -werken in de 2e Kamer, waartoe zeker ook moeten gerekend worden de regeling der Vechtkwestie en de drooglegging der Plassen beoosten de Vecht.'

De kiezers denken er iets anders over, want Van Tuyll kan in de eerste ronde slechts 16,7 % van hen achter zich krijgen! Slechts in vier gemeenten: Tienhoven, Maarsseveen, Maarssen en Zuilen weet hij meer dan 30 % te scoren.

aantal stemmen

stemmenpercentage

	RK	AR	CH	LIB	RK	AR	CH	LIB
Tienhoven	5	56	3	28	5,4	60,9	3,3	30,4
Maarsseveen	33	33	15	103	17,6	17,6	8,0	55,1
Maarssen	95	37	22	122	34,4	13,4	8,0	44,2
Zuilen	24	17	4	66	21,6	15,3	3,6	59,5

De persoonlijke factor speelde mee in de gemeente waar men vandaan kwam, maar men kan rustig stellen dat de kiezer vooral keek naar de politieke partij waarvoor de kandidaat optrad.

Bij de reguliere statenverkiezingen van 1907 is Van Tuyll een van de vier aftredende leden. Hij krijgt op 22 april een brief van J.H. de Waal Malefijt, waarin deze het voorstel doet om te komen tot 'enkele kandidaatstelling'. De partijen stellen dan net zoveel kandidaten als er vacatures zijn en voorkomen daarmee een verkiezingsstrijd. De ARP'er vond: '... waar wij in de staten van dit gewest reeds over een vrij groote meerderheid beschikken er geen aanleiding bestaat om in Breukelen ditmaal een zoo scherp politiek karakter aan de verkiezingen te geven en dat het m.i. eer aanbeveling verdiende om de zittende leden weder allen terug te laten komen in de staten. Tot mijn genoegen kan ik U thans melden dat dit ook de meening is van de besturen der centrale AR en RK Kiesverenigingen. Op die wijze zouden uwe politieke vrienden dan met een lijst komen waarop alleen U wordt gesteld en de beide centrale kiesverenigingen met een lijst waarop de drie namen voortkwamen der overige aftredende leden.' Op 4 juni werden inderdaad alleen de vier aftredenden kandidaat gesteld. Met een

zittingstermijn van zes jaar is voor Van Tuyll tot 1913 zijn plaats veilig.

In maart van dat jaar besluiten 16 heren tot de oprichting van een 'Liberale Kiesvereniging, afdeling van de Liberale Unie, in het Kiesdistrict Breukelen' Tot de iniatiefnemers behoren dr. A.M. Hartog, P.C. Hooykaas, prof. dr. C.M. Kan, G.G. Kan, F.H. Knebel, D. Knook en N.G. Servaas uit Maarssen en J. van Doorn en mr. W.B. Westermann uit Maarsseveen. Voor de Provinciale Staten wordt besloten aan het aftredende lid baron Van Tuyll de vraag te stellen of hij zich verenigt met het concentratie-programma van de drie vrijzinnige partijen. Volgens de statuten van de kiesvereniging kan niemand door haar kandidaat worden gesteld, die niet zijn instemming heeft betuigd met de liberale beginselen.

Van Tuyll reageert als volgt: 'In beleefd antwoord op uw schrijven heb ik de eer U mede te deelen, dat ik mij nooit tot de Unie-liberalen heb gerekend en dat ik geen voorstander ben van de liberale concentratie met haar programma.'

Ook in 1913 wordt door middel van enkele kandidaatstelling een verkiezingsstrijd en dus kleur bekennen voor Van Tuyll vermeden.

KIEZERS,

al of niet aangesloten bij eenige partij!

Ondergeteekenden, wetende te spreken namens velen, bevelen U dringend aan op **Woensdag 22 September a.s.** Uwe stem uit te brengen op den heer

F. L. S. F. Baron van Tuyll van Serooskerken van Zuylen,

Civil-Ingenieur, met een meer dan 20-jarige praktijk achter zich, lid der Provinciale Staten van Utrecht, Wethouder der gemeente Zuylen en

wonende in ons district,

bij ons allen bekend als een hoogst bekwaam, ijverig, onpartijdig, stipt eerlijk man, aan wien de behartiging van 's lands zaken en daarmede ook de godsdienstige en zedelijke belangen van ons Christelijk volk met gerustheid kunnen worden toevertrouwd!

Jhr. Mr. J. E. HUYDECOPER VAN
MAARSSEVEEN EN NIGTEVECHT.

Jhr. J. A. F. BACKER TE VREELAND.

Mr. W. H. J. ROYAARDS TE MAARSSE-
VEEN.

Jhr. B. EEKHOUT.

C. PLOMP.

W. WEENER.

C. KLEINVELD.

A. C. VOORSTEEGH.

J. J. CASANT.

L. VAN DER VAART.

D. M. PLOMP.

Een groep onafhankelijke kiezers prijst Van Tuyll aan voor de verkiezing van 22 september 1905.

In 1918 wordt de laatste poging gedaan om Van Tuyll in te lijven in een politieke partij. Ditmaal is het de conservatieve Bond van Vrije Liberalen, die Van Tuyll op 14 april benadert: 'Aangezien U bij de verkiezingen voor de Staten als 'liberaal' werd vermeld, doch, voorzoover mij bekend, niet bij een der liberale partijen zijt aangesloten, heb ik, als bestuurslid der Vrij-Liberale Kiesvereniging voor dezen Kieskring, de eer U beleefd uit te noodigen te willen overwegen of U wellicht tot genoemden Bond zult toetreden'.

In de volgende passage wordt haarfijn uitgelegd dat nu het moment gekomen is om kleur te bekennen.

'Hoezeer het aan velen ook aangenamer is om wel bepaalde politieke beginselen te zijn toegedaan, doch vrij te blijven, dwingt het thans weldra in werking tredende nieuwe kiesstelsel er toe om tot een der partijen toe te treden, aangezien men anders ten eenenmale alle invloed bij verkiezingen voor

Kamer en Staten verliest. De oude indeeling in districten is vervallen, plaatselijke belangen en invloeden treden op den achtergrond; de geheele provincie is een district geworden. Zij, die niet bij eene partij zijn aangesloten, missen practisch allen invloed bij de samenstelling der candidatenlijsten en zijn gedwongen (stemplicht) om te stemmen op de door de partijen gestelde candidaten.'

Voor Van Tuyll is deze partijen-democratie een stap te ver. Bij de verkiezingen voor de Provinciale Staten van 1919 is hij niet meer kandidaat. Zijn zoon ir. F.C.C. baron van Tuyll treedt tijdens het interbellum wel weer toe tot de Provinciale Staten, echter nadrukkelijk als kandidaat van de Christelijk-Historische Unie.

J.W. Verhoef

Bron:

Inventaris Huis Zuilen R 76 (RAU) nrs. 1377 en 1379.

De bodebus van Maarssen

In vroeger tijden was de bodebus een onderscheidingsteken, dat gedragen werd door boden in dienst van bestuurders en gilden. De geschiedenis van de bodebus gaat terug tot in de vroegste middeleeuwen. Op afbeeldingen uit de 15e en 17e eeuw is de bode met op zijn borst de bodebus zichtbaar. Deze afbeeldingen zijn onder andere te zien op Zwitserse postzegels uit 1960 (fig. 1 en 2). Bodan brachten berichten over, die ze in een bus aan hun gordel droegen. Oorspronkelijk was zo'n bus een cilindrische palmhouten doos. Vanaf de 15e eeuw werd aan deze doos vaak een schildplaat toegevoegd. Op dit schild stond het wapen van de instantie die de bode vertegenwoordigde. Deze schilden werden vaak gemaakt van zilver. Vanaf die tijd werden ook volledige bussen van kostbare materialen als zilver vervaardigd. In later tijden werden alleen de schilden nog gedragen en bleef de opbergdoos achterwege. De naam bodebus werd voor de schilden overgenomen.

Een bode kon als hij z'n bodebus droeg, gratis gebruik maken van de trekschuit, veerpont en diligence. Daarnaast gaf de bodebus bescherming tegen overvallers. In plaats van een bodebus kon de bode een bodestaf dragen.

De hoofdtaak van de bode was het rondbrengen van brieven en aktes. Daarnaast was hij gerechtsdienaar, waarbij hij de taak van deurwaarder vervulde, veldwachter, schutter van het vee of lijkbidder. De gelofte die de bode moest afleggen eindigt met:

fig. 1

Fig. 1: Afbeelding op een Zwitserse postzegel van 5 centimes uit 1960, voorstellende een 17e eeuwse bode uit Freiburg.

fig. 2

Fig. 2: Afbeelding op een Zwitserse postzegel van 10 centimes uit 1960, voorstellende een 15e eeuwse bode van het land Schwyz.

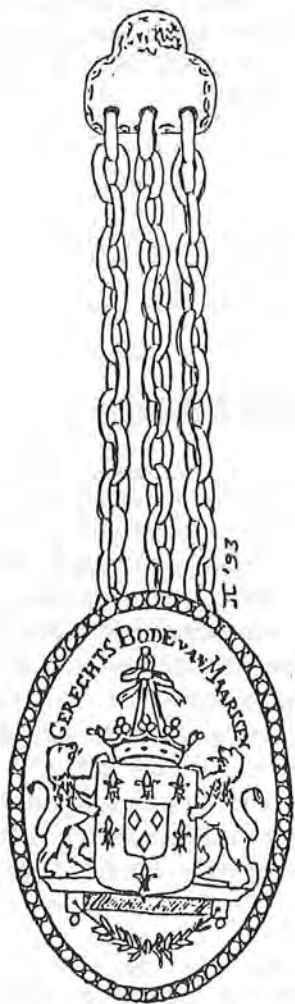

Fig. 3: Afbeelding van de voorkant van de Maarssense bodebus.

'... en voorts alles te doen wat een goede bode moet doen'. Kortom, de bode was het Manusje-van-alles voor de hoge heren. De functie van bode was zeer geliefd, niet omdat het kale salaris zo goed was, maar omdat elke toegevoegde dienstverlening extra geld opleverde.

Van het gerecht Maarssen weten we dat de boden ook belastingen inden. Rond 1790 ontving de Maarssense bode hiervoor jaarlijks 12 stuivers.

In de Oudheidkamer van de gemeente Maarssen bevindt zich een bodebus van het Gerecht Maarssen. Deze bodebus bestaat uit een gegraveerde zilveren ovale plaat, die is afgezet met een parelrand. De graving bestaat uit het wapen van het gerecht Maarssen en de tekst: 'GERECHTSBODE VAN MAARSSSEN'. De plaat is middels drie kettingen verbonden met de bevestigingshaak (zie fig. 3). Achterop de bus zitten twee ogen, waarschijnlijk ter bevestiging aan de jas. Achter op de bus staan twee keurtekens: het meesterteken van S.G. de Maré, een ree, en het kleine keur van Utrecht met de jaarletter U (=1803) (zie fig. 4). Het kleine keur vertelt ons dat het voorwerp van 833/1000 zilver gemaakt is, vergelijkbaar met het tegenwoordige tweede gehalte zilver. De bodebus is gemaakt in de stijl die rond 1800 in de mode was; het empire. Dit is met name te zien aan de strakke uitvoering, de soberheid en het parelrandje.

De zilversmid die de Maarssense bodebus vervaardigde, was Sebastiaan Gijsbert de Maré. Hij was vanaf 1777 meester-zilversmid in Utrecht, de stad waar hij waarschijnlijk

Fig. 4: Weergave van de keuren achterop de bodebus, voorstellende het meesterteken van S.G. de Maré en het Utrechtse kleine keur.

lijk ook leerling was. Het bekende oeuvre van deze meester omvat kandelaars, bestekken, zoutvaten, een melkkan, een bouillon- en een tabakspot. Er zijn geen andere bodebussen bekend die door deze zilversmid zijn gemaakt. Waarom het Gerecht van Maarssen juist bij deze zilversmid een bodebus bestelde is niet bekend. Helaas is er

in het archief van de gemeente Maarssen geen rekening van de aankoop gevonden. Waarschijnlijk is de Maarssense bodebus aangeschaft naar aanleiding van de bestuursverandering van 1803, die voortvloeide uit de grondswetswijziging van 1801. E. Veerkamp was gerechtsbode toen deze bodebus in gebruik werd genomen. Veerkamp was vanaf 1795 gerechtsbode. Het gerecht kan gezien worden als de voorloper van de huidige gemeente. Het gerecht besliste over bestuurlijke zaken en deed eenvoudige rechterlijke uitspraken.

Na 1810 toen de Noordelijke Nederlanden werden ingelijfd bij Frankrijk, werden de gerechten opgeheven. Het is onbekend of de bodebus na het afschaffen van het gerecht nog gedragen is.

M. G. Houtman, J. Luijt

Zilverstein

In het park rondom het gemeentehuis wordt alle aandacht getrokken door het statige pand Goudestein, in 1754 gebouwd door de familie Huydecoper. Naast Goudestein staat echter nog een pand, tot vorig jaar in gebruik voor de huisvesting van de afdeling Burgerlijke Stand en Bevolking, en algemeen bekend als het koetshuis.

Nu de nieuwbouw van het Gemeentelijk Administratiekantoor is gerealiseerd en de burgerlijke stand en bevolking daarin gevestigd zijn, is vervolgens de afdeling reprografie overgebracht naar het koetshuis. Dit koetshuis is echter het voormalige buiten Zilverstein.

Nadat de nieuwbouw van Goudestein in 1754 was gerealiseerd verloor Zilverstein uiteindelijk haar woonbestemming en werd het een koetshuis. In de achttiende eeuw werd het echter nog door de familie Huydecoper bewoond, het statige Goudestein werd namelijk verhuurd.

Toen de gemeente Goudestein aankocht werd ze tevens eigenaar van het koetshuis. Uit deze tijd dateren bouwtekeningen, met het oog op de verbouwing van het pand. Een foto uit de jaren zestig geeft een beeld

van Zilverstein dat er op wijst dat sinds die tijd een en ander gewijzigd is aan het pand. Dankzij de nieuwbouw kon een foto uit nagenoeg dezelfde hoek worden gemaakt, zodat een vergelijking mogelijk is. Een tweede foto gemaakt vanaf de derde etage van de nieuwbouw geeft een gezicht van bovenaf, iets wat normaliter niet mogelijk is.

Opvallend is bijvoorbeeld de verdwijning van de dakkapellen.

Het koetshuis was al eerder - 1923 - door de toenmalige bezitters verbouwd. De paardenstal werd toen omgebouwd tot een voorkamer met bijkeuken. De afmetingen waren: lang 4,70 m, breed 4,50 m, en hoog 3,54 m.

Ron van Maanen

Jaren zestig.

Anno 1992.

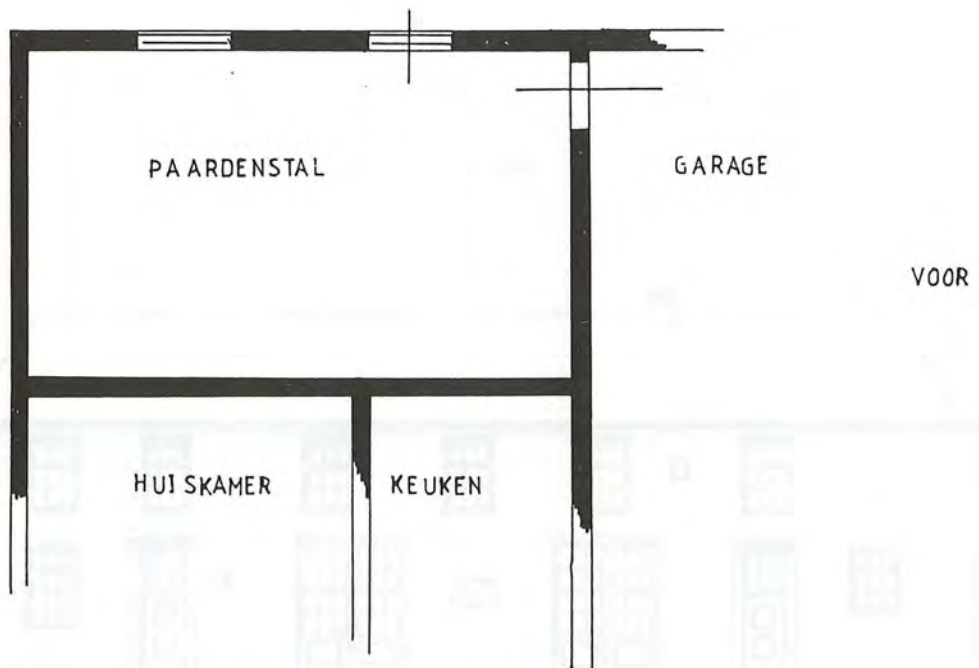
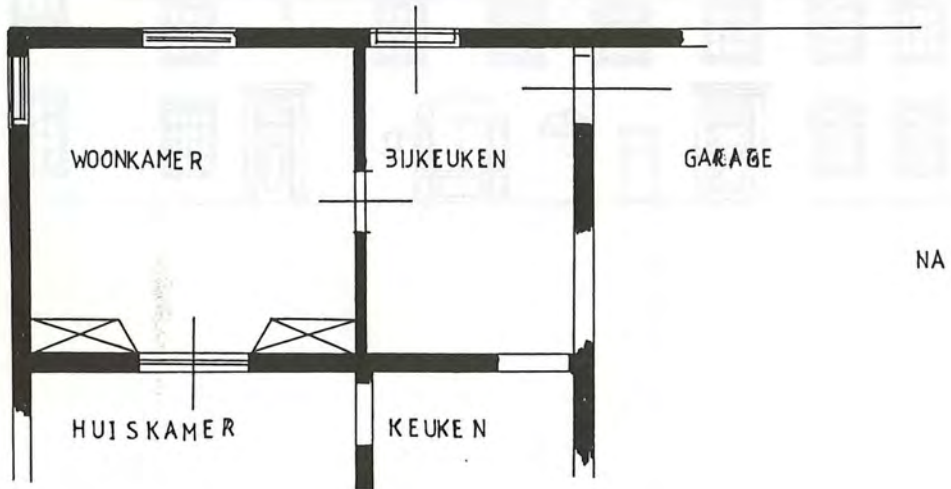
MAART 1961

MAART 1961

1923

Anno 1992. Deze twee foto's zijn gemaakt door de heer D.C. Stolk.

De brand op Cromwijck in 1934

Na het lezen van het artikel: 'Cromwijck: een plat dak dat niet mocht, maar toch wel weer', van drs. W. Smits in het periodiek 19e jaargang, nummer 3, werd mijn interesse gewekt voor de brand die op Cromwijck had plaatsgevonden.

Zodoende ben ik gaan zoeken in het archief van de 'Vereniging Vrijwillige Brandweer Maarssen'. Na enig speurwerk ben ik twee brandrapporten tegengekomen die betrekking hadden op de brand van Cromwijck. Deze rapporten werden gemaakt door de brandmeesters G. ter Wee (vader van de latere commandant) en W. Boot. Hier volgt hun verslag:

'Op donderdag 15 maart 1934 wordt per telefoon om 9.02 uur bij de heer Faber een sterk uitslaande brand bij de kapokfabriek van de heer Van Duynstee op Huize Cromwijck aan het Zandpad gemeld. De heer Faber zet direct de brandsirene in werking. Om 9.10 uur vertrekt onder leiding van brandmeester W. Boot de autospuit. Volgens het rapport wordt om 9.27 uur door dit voertuig met drie stralen water gegeven. Inmiddels is onder leiding van brandmeester G. ter Wee om 9.15 uur de motorspuit ook naar de plek des onheils vertrokken.

Om half tien wordt door dit team met twee stralen de brand bestreden. Rond tien uur arriveren twee volledig bemande brandweerauto's van de brandweer Breukelen die met vijf stralen water de brand aanvalen. Beide korpsen bestrijden anderhalf uur lang met tien stralen de grote vuurzee die regelmatig wordt aangewakkerd door een sterke wind. Om half twaalf is de brand ingesloten en kan het sein brand meester worden gegeven. Eén van de Breukelse spuitkanalen kan dan met zijn spuitgasten huiswaarts keren. Om kwart over één mag ook de tweede spuit van Breukelen terug. Voor het Maarssense korps resten dan nog de nabluissingswerkzaamheden en het opruimen van de brandresten. De autospuit die als eerste op de brand werd ingezet kan om half drie terug naar de brandweerkazerne. De motorspuit en zijn manschappen blijven tot zes uur aan het werk. Moe maar voldaan dat zij met elkaar toch zoveel van het waarde-

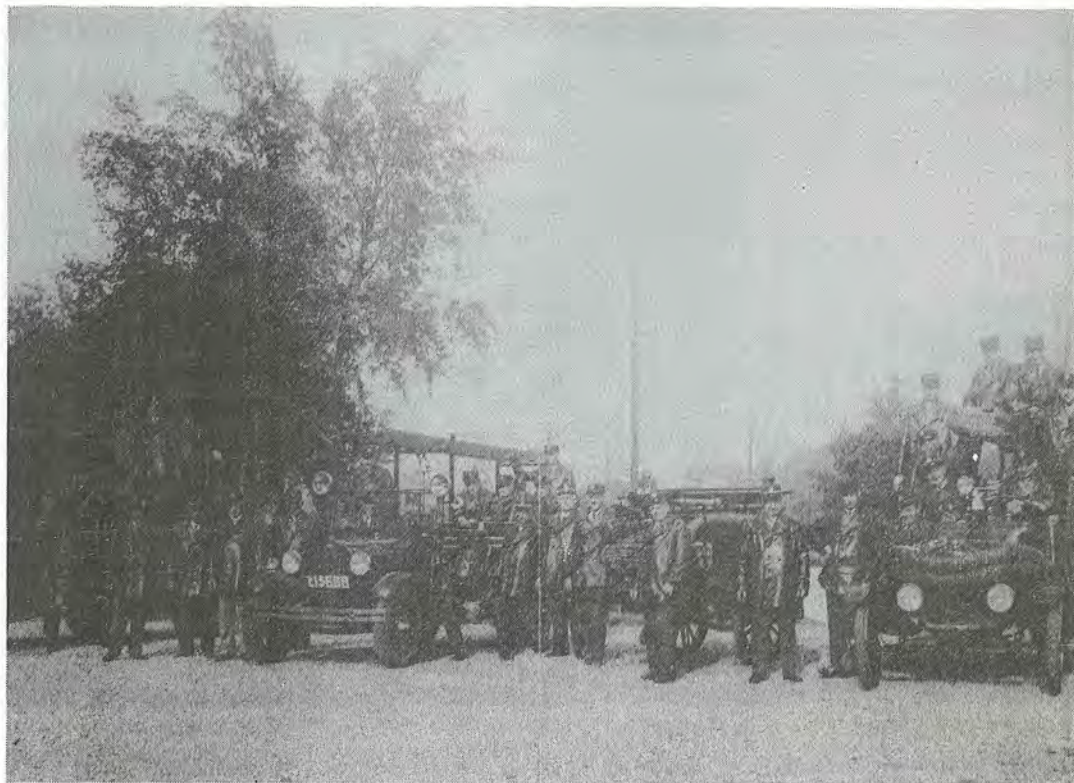
De resten van wat eens een statig dak was.

volle pand behouden hebben, alleen het dak was volledig verwoest, gaan ook zij naar huis.'

Brandmeester W. Boot vermeldt in zijn rapport dat de samenwerking met de manschappen en de hoofden uitstekend was.

Manschappen en hoofden die onder algemene leiding van commandant M.B. de Nijs de brand hebben bestreden zijn:

C.B. van Vulpen - J.A. Haverkamp - P.R. ter Velde - J.A.C. de Nijs - R. van Huisstede - J. v.d. Broek - J.T. Vossestein - K. Hoevers - A.P. Schippers - J.M. Brinkhof - D. van Schaik - C.B. van Schulpen - A. Nieman - J. van den Bosch - P. Korstanje - J. van Putten - G. van Vreedendaal - J. van Putten - P. Tebbens - H. Lodder - W. Boot jr. - C. Hageman - P.A. van de Griend - J.C.M. Hoogendoorn - C. van de Bunt - J.M. Faber -

Een gedeelte van de manschappen en het materieel dat bij de brand is ingezet (foto uit 1936).

W. Boot - G. ter Wee - C. Baas.

Bij zijn aantekeningen geeft de heer W. Boot aan dat op het terrein van de brand ook de volgende personen aanwezig waren: De Edelachtbare Heren Burgemeesters van Maarssen en Maarsseveen, Mr. M.H. Eggink en Burgemeester van Breukelen-Nijenrode en Breukelen-St. Pieter, Jhr.Mr. H.H. Roëll. Ook beide secretarissen van deze gemeenten, de heer H. Stevenhagen uit Maarssen en de heer E. van der Zee uit Breukelen waren

aanwezig. Oud-bewoner van Cromwijck en oud-notaris de heer J. Bastert werd ook opgemerkt.

Gelukkig zijn er plannen om het dak dat toen werd verwoest opnieuw aan te brengen, plannen die inmiddels verwezenlijkt zijn. Een late maar terechte hulde aan de brandbestrijders van 40 jaar geleden.

Hans van Bommel

Van de redactie

1. Het overnemen van artikelen zonder toestemming van de redactie is verboden.
2. De inhoud van de artikelen is voor verantwoording van de auteurs.
3. U kunt de kopij voor het decembernummer inleveren **vóór 16 oktober a.s.**

Huize Vechtoever in 1918.

SWAROVSKI SILVER CRYSTAL

Speciaalzaak luxe geschenken

A. v.d. Bosch-Olijve
Diependaalsedijk 1b
3601 GH MAARSSEN
Tel.: 03465-61632

**RADIO - T.V.
ELECTR. HUISHOUDELIJK
+VOORDEEL +VAKMANSCHAP
+KWIEKE SERVICE
radio en t.v. speciaalzaak**

elektron

Nassastraat 9-11, 3601 BA Maarssen
Telefoon: 03465-62081

**U GAAT TOCH
OOK LIEVER
NAAR DE
SCHARREL-
SLAGER.**

Als u van vlees houdt en om dieren geeft kunt u niet om scharrelvlees heen. Dan kiest u natuurlijk voor een diervriendelijk geproduceerd stukje scharrelvlees. Eet smakelijk en bewust. Maar let op: alleen de slager met het ISC keurmerk garandeert u ècht scharrelvlees!

Slagerij Dorresteyn
Nassastraat 4
Maarssen, tel. 03465-61219

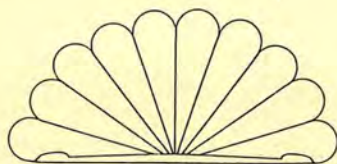
Sinds 1882!

Zet de tijd even stil voor een bezoek aan Café Ome Klaas.

Aan de Vecht, in een historisch stukje Maarssen, ligt Café Ome Klaas. Een café met een traditie die terug gaat tot 1780. Daar kunnen de stamgasten van Ome Klaas u alles over vertellen. Onder het genot van een borrel of tijdens een partijtje biljart. Overdag en in de kleine uurtjes. In Café Ome Klaas kent gezelligheid geen tijd.

Misschien wilt u eens spelen op Nederlands oudste kegelbaan. Of heeft u iets te vieren met vrienden of familie? Ome Klaas maakt van uw partijtje een feestelijke avond. Met een Oud Hollandse maaltijd, barbecue of een koud buffet. Of wellicht heeft u zelf een smakelijke suggestie. Als u van te voren even belt, zorgen wij dat alles naar wens is.

Café Ome Klaas

Al gezellig sinds 1780.

Langegracht 43, Maarssen. Tel.: 03465-61409.